

Nr 340.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. åt förra småskolläraryn Ellen Mariana Bäckström; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskolläraryn Ellen Mariana Bäckström må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd från och med ingången av år 1920 av 600 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETERSSON,
                   PETRÉN,
                   NILSON,
                   LÖFGREN,
                   friherre PALMSTIERNA,
                   UNDÉN,
                   THORSSON,
                   HOLMQUIST,
                   OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:

*Understöd
 från statens
 anstalt för
 pensionering
 av folkskol-
 lärare m. fl.
 åt förra små-
 skolläraryrin-
 nan Ellen
 Mariana
 Bäckström.*

I en av domkapitlet i Luleå med yttrande av vederbörande folkskolinspektör och eget utlåtande den 26 februari 1919 till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse har förra småskolläraryrinnan i Nedertorneå skoldistrikt Ellen Mariana Bäckström anhållit om ett årligt understöd under sin återstående livstid. Till stöd härför har hon anført, att hon tjänstgjort såsom småskolläraryrinna dels i Juckasjärvi, dels i Nedertorneå skoldistrikt sammanlagt 14 år, att hon på grund av sjukdom nödgats avsäga sig sin lärarinnebefattning och att hon sedan nyåret 1917 vore utan all inkomst.

Vid ansökningen voro fogade

- 1) åldersbetyg, utfärdadt av pastorsämbetet i Nedertorneå församling och utvisande, att Ellen Mariana Bäckström är född den 12 december 1880;
- 2) följande den 23 januari 1919 av överläkaren vid Norrbottens läns tuberkulossjukhem i Sandträsk Helge Dahlstedt utfärdade intyg:

Småskollärarinnan Ellen Bäckström, född den 12 december 1880, från Mattila, Nedertorneå församling, har vårdats å Norrbottens läns tuberkulossjukhus i fyra olika omgångar från år 1913. Första gången inskrevs hon vid sanatoriet den 14 oktober 1913. Tredje gången vårdades hon här från den 12 februari 1916 till den 26 juni 1918. Under denna tid bredde hennes lungsjukdom ut sig (lungtuberkulos), så att hon en avsevärd tid av mig ansågs utan förhoppning om tillfrisknande. Hon kryade dock mot förmodan till sig och kunde under sommaren 1918 till och med göra ett 2 månaders långt besök hos anhöriga i Haparanda. Sedan den 27 augusti 1918 vårdas hon ånyo å Sandträsk sanatorium. Hennes lungtuberkulos befinner sig för närvarande i stadium III med total förstörelse av höger lunga och spridda förändringar å den vänstra lungan, och är hon tidvis sängliggande på grund av feber. Under den långa tid hon vårdats å sanatoriet har hon alltid iakttagit det bästa uppförande och gjort sig uppskattad och avhållen av alla.

3) utdrag av protokoll, hållet å sammanträde med Nedertorneå skolråd den 8 december 1918, enligt vilket Bäckström anhållit att på grund av obotlig sjukdom bliva från sin småskolläraryrkebefattning entledigad och skolrådet med varmt vitsordande av hennes nit under hennes hälsas dagar entledigat henne från och med den 1 januari 1917 från innehavande tjänst och lön;

4) av nyssnämnda skolråd den 27 januari 1919 dagtecknat yttrande över ansökningen, i vilket skolrådet anför bland annat:

Såsom framgår av de bestämmelser, som innehållas i Kungl. Maj:ts reglemente den 22 juni 1892 för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt § 9 första stycket, fattas ett år i hennes tjänstgöringstid. Skolrådet får emellertid dels med kännedom om hennes nitiska och plikttrogna tjänstgöring under hennes hälsas dagar, dels med kännedom om hennes ekonomiska ställning på det varmaste understödja hennes framställning. Såsom av intyget från överläkaren vid Sandträsk tuberkulossjukhus framgår, är hennes hälsotillstånd sådant, att något vederfående ej är att hoppas.

Det skulle således vara för skolrådet glädjande, om det understöd, Kungl. Maj:t täcktes anvisa henne, kunde befria henne från att för den återstående korta levnadstiden se sig nödsakad att hänvända sig till skoldistriktet för erhållande av understöd för vistelsen vid sanatoriet.

Folkskolinspektören har vitsordat riktigheten av de i ansökningen lämnade uppgifterna och, i beaktande av de synnerligen ömmande omständigheter, som i detta fall föreligga, tillstyrkt bifall till ansökningen.

Domkapitlet har likaledes tillstyrkt bifall till den gjorda framställningen.

På grund av remisser hava utlåtanden i ärendet avgivits den 16 april 1919 av länsstyrelsen i Luleå, den 28 maj 1919 av skolöverstyrelsen och

den 30 september 1919 av direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt.

Länsstyrelsen, som inhämtat, att sökanden är i saknad av egna tillgångar och icke kan påräkna något ekonomiskt understöd av anhöriga, har tillstyrkt bifall till ansökningen.

Skolöverstyrelsen har anfört bland annat:

Då sökanden ej tjänstgjort i 15 år, innan hon genom obotlig sjukdom blev urståndsatt att vidare sköta sin tjänst, är hon enligt § 9 mom. 1 i Kungl. Maj:ts reglemente den 22 juni 1892 för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt icke berättigad till det i sagda bestämmelse nämnda årliga understödet av 205 kronor. Hennes ställning skulle emellertid varit annorlunda, därest de av Kungl. Maj:t i proposition till årets riksdag den 18 mars 1919 angående ombildning av vissa pensions- och ålderdomsunderstödsanstalter till en statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. för understöds utgående föreslagna villkor varit gällande vid tiden för hennes avgång från sin lärarbefattning.

I anledning härav och då i förevarande fall särskilt ömmande omständigheter synas föreligga, får skolöverstyrelsen hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att besluta, att den omständigheten, att sökanden ej tjänstgjort fulla 15 år, icke måtte utgöra hinder för utgående av understöd.

Direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt har yttrat följande:

Som sökanden ej uppnått det antal tjänstår, som enligt reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt minst erfordras för erhållande av understöd från anstalten, vartill kommer, att ansökning om understöd ej gjorts inom den i § 5 av anstaltens reglemente föreskrivna tid, finner direktionen sig förhindrad att tillstyrka bifall till förevarande ansökning, i vad därmed kan avses att erhålla understöd från nämnda ålderdomsunderstödsanstalt.

Departementschefen.

Enligt bestämmelse i § 9 av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt ägde lärare, som ej upphunnit det för erhållande av helt eller avkortat understöd bestämda antalet levnads- och tjänstår, men, sedan han tjänstgjort minst 15 år, blivit genom obotlig sjukdom urståndsatt att vidare sköta sin tjänst, att från anstalten bekomma ett årligt understöd av 205 kronor. Av handlingarna i ärendet framgår nu, att Ellen Mariana Bäckström hade tjänstgjort endast 14 år, då hon lämnade sin tjänst på grund av obotlig sjukdom, och att hon således icke var berättigad till någon pension från nämnda anstalt.

Med hänsyn till vad i det föregående blivit anfört, finner jag skäligt, att Bäckström för sin återstående livstid erhåller något understöd. Jag erinrar, att 1919 års riksdag i ett liknande fall, nämligen beträffande förra

småskollärarinnan Helena Amanda Höglund, medgav, att ett årligt understöd å 205 kronor finge utgå från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt. Det torde vara antagligt, att samma understöd hade tillerkänts Bäckström, därest frågan härom hade förelagts nämnda års riksdag.

Nu är emellertid att märka, att enligt övergångsstadgandena till kap. IV i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. understödet för den, som före den 1 januari 1920 förklarats berättigad till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, skall höjas med ett belopp, som med 300 kronor överstiger hälften av understödets förutvarande belopp, dock att sålunda förhöjt understöd icke må understiga 600 kronor, fränsett avdrag för viss familjepensionsavgift för manlig pensionstagare. Med tillämpning av dessa bestämmelser torde det Helena Amanda Höglund tillerkända understödet komma att från och med år 1920 utgå med ett belopp av 607 kronor 50 öre. Vid sådant förhållande lär det knappast kunna ifrågakomma, att det understöd, som nu är i fråga, bestämmes till lägre belopp än 600 kronor. Understödet synes böra utgå från och med år 1920 från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskollärarinnan Ellen Mariana Bäckström må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd från och med ingången av år 1920 av 600 kronor.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

• Gösta Neuendorff.
